

ŠE O PRVEM POSVETU O FIZIČNI GEOGRAFIJI

Kot referentu, kot članu prvotne komisije o programu in kot predsedujočemu na tem posvetu se mi zdi potrebno, da dam nekaj pripomb k nekaterim trditvam v članku „Nekaj misli s posveta o prirodni geografiji“ v GO, 1, 1966.

Ali je bil posvet res brez vsakega uspeha, kot to skuša dokazati pisec članka? Najbrž si o tem tudi sam ni povsem na jasnem. Na strani 26 piše: „Druga naloga posveta naj bi bila v tem, da ovrednoti vlogo prirodne geografije v geografski znanosti, geografskem pedagoškem delu in geografski praksi. V tem pogledu je bil posvet na srečo nekoliko bolj uspešen (oboje podčrtal I. G.). Na strani 23 pa stoji: „Zavedati se namreč moramo, da posvet ni dal ustrezne slike niti o vlogi in pomenu prirodne geografije, še manj pa o njenih tendencah in problemih“. Na isti strani navaja: „Na posvetu se je znova pokazalo, da so bile dozedanje pobude glede organiziranega in bolj sistematičnega obravnavanja načelne problematike potrebne in da se temu tudi v bodoče ne bomo mogli ogniti“.

Vsaka ocena posveta je nujno subjektivna, pa če jo začnemo z „zavedati se moramo“ ali kako drugače. Tako tudi moja. Po mojem mišljenju pa je posvet dosegel enega od pglavitnih namenov, če je zares, kot navaja članek, utemeljil potrebo po obravnavanju načelne problematike.

Pisec članka utemeljuje negativno oceno tudi s pomankljivo diskusijo na posvetu. Kako je z njo? Ni nobena tajna, če zapišemo, da je v privatnih razgovorih slišati očitke o zapostavljanju fizične geografije za socialno ali obratno, o zaostajanju rasti te ali one panoge fizične ali družbene geografije in podobno. O tem smo se lahko prepričali tudi pri prebiranju nekaterih ocen v GO ter na sestankih v okviru Odseka za znanstveno delo. Posvet smo si zato od vsega začetka zamislili kot izmenjavo mnenj, njegovo stališče pa je bilo vselej programirano na diskusiji. Pri fakultetno izobraženih udeležencih res ni treba, da bi se ta diskusija še drugače vodila in bi jo izzvali z utemeljitvijo spornega gledišča, kar so opravili referenti. Zato je očitek, da smo prepustili diskusijo naključju, čuden. Da je bilo v referatih povedanega marsikaj spornega, dokazuje kritik sam. Prva točka zapisnika seje programske komisije z dne 14. X. 1964 (v sestavi prof. dr. S. Plešič, as. J. Kunaver in pisec) se glasi: „Posvet naj obravnava prvenstveno teme, kjer naj diskusijo olajšajo naslednji referati: ...“ Na vabilu na prvi posvet je z velikimi tiskanimi črkami pred referati napisano: PROGRAM REFERATOV, KI BODO UVOD V DISKUSIJO. Kljub vsemu pa se prizadeti niso kaj prida javljali k besedi ali pa jih na posvet ni bilo. Zakaj? To daje misliti. Pustimo vendar razglabljanje o tem. Menim pa, da je krivično, valiti vso krivdo na organizatorje in referente. Če trdimo, kot to dela kritik, da geografov-šolnikov v referatih obravnavana tematika ni zanimala, jih po mojem podcenjujemo. Napredek vsake panoge se sčasoma pokaže tudi v geografskem šolskem predmetniku in šolnike bi slabo ocenili, če trdimo, da jih razvoj njihove stroke ne zanima.

Posvet bi bil nedvomno bolj živahen, če bi bili referati in diskusija bolj konkretni. Težko je reči, ali bi bil posvet v tem primeru bolj uspešen in če se morda ne bi sprevrgel v polemiko. Saj je ostal tudi pisec omenjenega članka pri bolj splošnih navedbah. Zakaj bi kot on pisali „geomorfološki inštitut“, če pa vsi vemo, da je s tem imenom imenovan Inštitut za geografijo SAZU, zakaj „kraški inštitut“ (= Inštitut za raziskovanje krasa SAZU), zakaj „agrar-
nogeografski inštitut“ (= Inštitut za geografijo univerze v Ljubljani) in zakaj „pedagoško-geografski inštitut“ (stran 28), če vemo, da kritik misli Oddelek za geografijo FF v Ljubljani? Če imenujemo inštitute tako, kot imajo naslov, dobi poudarjanje enotnejšega raziskovalnega programa mnogo trdnjšo osnovo. Fizičnim geografom, ki so zaposleni v negeografskih institucijah (meteorološki, hidrološki), narekujejo delovni program njihove organizacije po svojih vidikih. Inštitut za geografijo univerze se preživlja od takih tem, za katere mu uspe dobiti finančna sredstva od raznih organizacij. Edini geografi, ki so v službi pri tako imenovanih proračunskih ustanovah in ki si več ali manj lahko sami določujejo raziskovalni program, so v Inštitutu za geografijo SAZU in do neke mere v Inštitutu za raziskovanje krasa SAZU ter pri geografskem oddelku FF. Ali je kritik mogel pričakovati, da bi posvet rešil vprašanja nezadostnega organizacijskega in programskega sodelovanja teh institucij? Če po njegovem v tem ni uspel, bi bilo dobro obrazložiti v dolgi oceni posveta, objavljeni v GO, konkretne predloge za rešitev te problematike. Skoda, da kritik na posvetu ni povedal vsega, kar je zapisal v oceni. To bi gotovo vzpodbudilo k besedi tiste, ki mislijo drugače, pa bi prišlo do pričakovane živahne diskusije in ne bi bilo treba zdaj tratiti z odgovori časa in prostora v tej reviji, namenjeni geografski vzgoji in izobrazbi.

Odgovarjati na negativno oceno prvih dveh dopoldanskih referatov, ni potrebno, ker si ju lahko bralec sam prečita v tej številki in se preveri o točnosti kritike. Pisec drugega referata je šlo predvsem za to, da bi zbranim geografom analiziral dobre in slabe strani novejšega razvoja fizične geografije, pa če so slabe strani komu vseh ali ne. Mislim, da slabe strani trenutno bolj škodijo fizični geografiji, da se ne more ustrezno uveljaviti, kot pa zapostavljanje fizične geografije zaradi nepoznavanja njene vrednosti.

Skoda, da GO ni objavil vsega gradiva, to je obeh referatov, ob katerih je bilo sprejetih nekaj sklepov, poročila o poteku, zaključkov posveta in kritike posveta, vseh v eni številki, tako kot smo vedno mislili. Za to ni bilo tehničnih ovir. Številni bralec GO, ki jih na posvetu ni bilo, so tako prej zvedeli za kritiko, kot so mogli prebrati referata. Takoj za resolucijo objavljena negativna ocena posveta, o katerem bralec ne zve vse resnice o referatih in gibal posveta, jemlje resoluciji veljavo in s tem hote ali ne hote zmanjšuje uspeh društva na področju koordinacije med geografi in skrbi za napredek stroke.

IVAN GAMS

OPOMBA UREDNICE:

Ivan Gams trdi, da za skupno objavo vsega gradiva o posvetu s kritiko vred ni bilo tehničnih ovir. To enostavno ne drži, kar avtor sam prav natanko ve. Zato si te trditve ni mogoče razlagati drugače, kot zavestno potvarjanje dejstev. Komu služi tako pisanje, naj vsak presodi sam. Povedati pa je treba, da še do danes niso zbrani in pripravljeni za tisk vsi referati. Krivdo za to nosi med drugim prav I. Gams, ki s tem v zvezi ni opravil prevzete naloge.

Sedaj je že drugič, da kot urednica doživljam v zvezi z objavo kritičnih prispevkov neosnovane napade. Prav ti pojavi pa so dokaz, da je razvijanje kritične misli v našem geografskem tisku močno, močno potrebno.

